Euroopa Parlament
2024-2029

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

2024/2125(INI)

24.3.2025

RAPORTI PROJEKT

soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2025 kohta
(2024/2125(INI))

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

Raportöör: Marko Vešligaj

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....3

SELETUSKIRI 10

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI.....14

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2025 kohta
(2024/2125(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artikleid 2 ja 3,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikleid 8, 10, 19, 79, 83, 153 ja 157,

– võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikleid 21 ja 23,

– võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast, mille parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid välja ja allkirjastasid 17. novembril 2017, ja komisjoni 4. märtsi 2021. aasta teatist „Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava“ (COM(2021)0102),

– võttes arvesse ÜRO 18. detsembri 1979. aasta konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta,

– võttes arvesse ÜRO 15. septembril 1995 vastu võetud Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi ning nende läbivaatamiskonverentside tulemusi,

– võttes arvesse ÜRO 21. oktoobri 2015. aasta kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja selles sätestatud kestliku arengu eesmärke, eelkõige 5. eesmärki „saavutada sooline võrdõiguslikkus ning suurendada naiste ja tütarlaste mõjuvõimu“ ning sellega seotud sihte ja näitajaid,

– võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 29. juuni 1951. aasta võrdse tasustamise konventsiooni ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 21. juuni 2019. aasta vägivalla ja ahistamise kaotamise konventsiooni,

– võttes arvesse Euroopa Nõukogu 11. mai 2011. aasta naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Instanbuli konventsioon),

– võttes arvesse alates 1975. aastast vastu võetud EMÜ ja ELi direktiive meeste ja naiste võrdse kohtlemise eri aspektide kohta (direktiiv 79/7/EMÜ[1], direktiiv 86/613/EMÜ[2], direktiiv 92/85/EMÜ[3], direktiiv 2004/113/EÜ[4], direktiiv 2006/54/EÜ[5], direktiiv 2010/41/EL[6]),

---

[1] Nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiiv 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas, EÜT L 6, 10.1.1979, lk 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1979/7/oj.

[2] Nõukogu 11. detsembri 1986. aasta direktiiv 86/613/EMÜ füüsilisest isikust ettevõtjatena, kaasa arvatud põllumajanduses füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta, ja füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate naiste kaitse kohta seoses raseduse ning sünnitusega, EÜT L 359, 19.12.1986, lk 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1986/613/oj.

[3] Nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiiv 92/85/EMÜ rasedate, hiljuti sünnitanud ja rinnaga toitvate töötajate tööohutuse ja töötervishoiu parandamise meetmete kehtestamise kohta, EÜT L 348, 28.11.1992, lk 1, ELI:

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/1158, milles käsitletakse lapsevanemate ja hooldajate töö- ja eraelu tasakaalu ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2010/18/EL[7],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. novembri 2022. aasta direktiivi (EL) 2022/2381, milles käsitletakse soolise tasakaalu parandamist börsil noteeritud äriühingute juhtkonna liikmete seas ja sellega seotud meetmeid[8],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta direktiivi (EL) 2023/970, millega tasustamise läbipaistvuse ja õiguskaitsemehhanismide kaudu tugevdatakse meeste ja naiste võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamist[9],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1385, mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist[10],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1500 võrdõigusasutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta naiste ja meeste võrdse kohtlemise ja võrdsete võimaluste valdkonnas tööhõive ja elukutse küsimustes ning millega muudetakse direktiive 2006/54/EÜ ja 2010/41/EL[11],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1712, millega muudetakse direktiivi 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset[12],

– võttes arvesse komisjoni 5. märtsi 2010. aasta teatist „Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020)0152),

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 25. novembri 2020. aasta ühisteatist „ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava – ambitsioonikas tegevuskava soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamiseks ELi välistegevuses“ (JOIN(2020)0017) ning sellele lisatud 25. novembri 2020. aasta ühist komisjoni talituste töödokumenti „Objectives and Indicators to frame the implementation of GAP III (2021-25)“ (Eesmärgid ja näitajad GAP III rakendamiseks (2021–2025)) (SWD(2020)0284),

---

http://data.europa.eu/eli/dir/1992/85/oj.

[4] Nõukogu 13. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/113/EÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega, ELT L 373, 21.12.2004, lk 37, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/113/oj.

[5] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes, ELT L 204, 26.7.2006, lk 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.

[6] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2010. aasta direktiiv 2010/41/EL füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta, ELT L 180, 15.7.2010, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/41/oj.

[7] ELT L 188, 12.7.2019, lk 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.

[8] ELT L 315, 7.12.2022, lk 44, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2381/oj.

[9] ELT L 132, 17.5.2023, lk 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.

[10] ELT L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.

[11] ELT L, 2024/1500, 29.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj.

[12] ELT L, 2024/1712, 24.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj.

– võttes arvesse komisjoni 7. märtsi 2025. aasta teatist „Naiste õiguste tegevuskava“ (COM(2025)0097),

– võttes arvesse oma 13. veebruari 2019. aasta resolutsiooni tagasilöökide kohta naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas ELis[13],

– võttes arvesse oma 28. novembri 2019. aasta resolutsiooni ELi ühinemise kohta Istanbuli konventsiooniga ja muude meetmete kohta soolise vägivalla vastu võitlemiseks[14],

– võttes arvesse oma 30. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni soolise palgalõhe kohta[15],

– võttes arvesse oma 23. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni soolise võrdõiguslikkuse kohta ELi välis- ja julgeolekupoliitikas[16],

– võttes arvesse oma 21. jaanuari 2021. aasta resolutsiooni ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegia kohta[17],

– võttes arvesse oma 21. jaanuari 2021. aasta resolutsiooni soolise digilõhe kaotamise ja naiste osaluse kohta digitaalmajanduses[18],

– võttes arvesse oma 11. veebruari 2021. aasta resolutsiooni naiste õigustega seonduvate eelseisvate probleemide kohta Euroopas rohkem kui 25 aastat pärast Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi vastuvõtmist[19],

– võttes arvesse oma 10. juuni 2021. aasta resolutsiooni soolise võrdõiguslikkuse edendamise kohta teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika (STEM) valdkonna hariduses ja karjääris[20],

– võttes arvesse oma 24. juuni 2021. aasta resolutsiooni seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste olukorra kohta ELis seoses naiste tervisega[21],

– võttes arvesse oma 16. septembri 2021. aasta resolutsiooni soovitustega komisjonile seoses soolise vägivalla määratlemisega ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 nimetatava uue kuriteoliigina[22],

– võttes arvesse oma 14. detsembri 2021. aasta resolutsiooni soovitustega komisjonile soolise vägivalla vastu võitlemise kohta: kübervägivald[23],

[13] ELT C 449, 23.12.2020, lk 102.
[14] ELT C 232, 16.6.2021, lk 48.
[15] ELT C 331, 17.8.2021, lk 5.
[16] ELT C 404, 6.10.2021, lk 202.
[17] ELT C 456, 10.11.2021, lk 208.
[18] ELT C 456, 10.11.2021, lk 232.
[19] ELT C 465, 17.11.2021, lk 160.
[20] ELT C 67, 8.2.2022, lk 137.
[21] ELT C 81, 8.2.2022, lk 43.
[22] ELT C 117, 11.3.2022, lk 88.
[23] ELT C 251, 30.6.2022, lk 2.

– võttes arvesse oma 15. detsembri 2021. aasta resolutsiooni naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta Euroopa Liidus ajavahemikus 2018–2020[24],

– võttes arvesse oma 10. märtsi 2022. aasta resolutsiooni ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskava kohta[25],

– võttes arvesse oma 3. mai 2022. aasta resolutsiooni naiste majandusliku iseseisvuse saavutamise kohta ettevõtluse ja füüsilisest isikust töövõtja staatuse kaudu[26],

– võttes arvesse oma 5. juuli 2022. aasta resolutsiooni „Euroopa hooldusvaldkonna ühismeetmed“[27],

– võttes arvesse oma 5. juuli 2022. aasta resolutsiooni naiste vaesuse kohta Euroopas[28],

– võttes arvesse oma 1. juuni 2023. aasta resolutsiooni seksuaalse ahistamise kohta ELis ja MeToo hinnangu kohta[29],

– võttes arvesse oma 11. aprilli 2024. aasta resolutsiooni abordiõiguse lisamise kohta Euroopa Liidu põhiõiguste hartasse[30],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi 19. detsembri 2024. aasta soovitust nõukogule ELi prioriteetide kohta ÜRO naiste staatuse komisjoni 69. istungjärguks[31],

– võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti, Eurostati ja Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE) 25. novembri 2024. aasta aruannet „EU gender-based violence survey: key results“ (ELi soolise vägivalla uuring: põhitulemused),

– võttes arvesse EIGE 10. detsembril 2024. aastal avaldatud 2024. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeksit,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni arvamust,

– võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni raportit (A10-0000/2025),

A. arvestades, et õigus võrdsele kohtlemisele on põhiõigus, mida tunnustatakse aluslepingutes[32] ja põhiõiguste hartas ning mis on hädavajalik selle edasiarendamiseks;

B. arvestades, et sooline võrdõiguslikkus on üks ELi põhiväärtusi, Euroopa sotsiaalõiguste samba põhiõigus ja keskne põhimõte ning arengu oluline tingimus;

---

[24] ELT C 251, 30.6.2022, lk 23.
[25] ELT C 347, 9.9.2022, lk 150.
[26] ELT C 465, 6.12.2022, lk 54.
[27] ELT C 47, 7.2.2023, lk 30.
[28] ELT C 47, 7.2.2023, lk 2.
[29] ELT C, C/2023/1224, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1224/oj.
[30] ELT C, C/2025/1279, 13.3.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1279/oj.
[31] Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2024)0075.
[32] Euroopa Liidu lepingu artikkel 2 ja artikli 3 lõige 3, ELi toimimise lepingu artiklid 8, 10, 19 ja 157 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklid 21 ja 23.

C. arvestades, et sooline vägivald on kogu maailmas, sealhulgas ELis, endiselt levinud nähtus, millel on rasked tagajärjed ohvritele ja ühiskonnale;

D. arvestades, et ELis on igaühel õigus kõrgeima taseme füüsilisele ja vaimsele tervisele;

E. arvestades, et ELis valitseb endiselt ebavõrdsus tööturul, naistöötajatel puuduvad õiglased töötingimused ja -ohutus ning olemasolev sooline palgalõhe on suurel määral naiste ülekaaluga sektorites tehtava töö süstemaatilise alahindamise tagajärg; arvestades, et seetõttu tuleb soolise palgalõhe kaotamiseks lahendada võrdväärse töö võrdse tasustamise probleem;

F. arvestades, et kujunemisjärgus digitehnoloogiad on soolise võrdõiguslikkuse riskitegur, mis võib soolise ebavõrdsuse ning naiste ja tütarlaste diskrimineerimise ja nende vastase vägivalla olemasolevaid mustreid põlistada ja süvendada;

G. arvestades, et kogu ELis täidavad hooldamiskohustusi valdavalt naised ja see suurendab ebavõrdsust;

H. arvestades, et uuringute andmetel on naised kogu maailmas alaesindatud kõigil majanduslike ja poliitiliste otsuste tegemise tasanditel ning soolise võrdõiguslikkuse saavutamine poliitilises elus on veel kauge tulevik;

I. arvestades, et paljud naised ja haavatavad rühmad, sealhulgas puudega inimesed, ebasoodsa sotsiaal-majandusliku taustaga inimesed, rassistatud inimesed, sisserännanud ja etnilistesse vähemustesse kuuluvad, eakamad ja LGBTIQ+ inimesed seisavad ELis silmitsi läbipõimunud ebavõrdsuse ja diskrimineerimisega;

J. arvestades, et naiste õiguste tegevuskavas kinnitatakse ELi tugevat pühendumust soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste kaitsmisele ja edendamisele ning sätestatakse pikaajaline visioon ja arengupõhimõtted, millele tugineb soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2025. aasta järgseks perioodiks;

1. palub komisjonil esitada ambitsioonikas soolise võrdõiguslikkuse strateegia aastateks 2026–2030, mis sisaldab konkreetseid seadusandlikke ja muid meetmeid allpool kirjeldatud põhivaldkondades;

Sooline vägivald

2. palub komisjonil määratleda sooline vägivald ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 loetletud uue kuriteoliigina, et tulemuslikult võidelda igasuguse naiste ja tütarlaste vastase vägivalla vastu, mis on üks levinumaid põhiõiguste rikkumisi ELis;

3. nõuab tungivalt, et komisjon tunnistaks feminitsiidi eraldiseisva kuriteona;

4. palub komisjonil jälgida ja ergutada direktiivi (EL) 2024/1385, mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist, kiiret ülevõtmist ning teha soovitus naiste ja tütarlaste vastu suunatud kahjulike tavade ennetamise kohta;

5. palub komisjonil teha ettepanek võtta vastu ELi õigusaktid, millega vägistamist käsitletaks kuriteona nõusoleku puudumise alusel; kordab, et vägistamine ei ole mitte

ainult naiste põhiõiguste ja kehalise autonoomia rikkumine, vaid ka naiste ja tütarlaste seksuaalse ärakasutamise vorm;

Üldine sootundlik tervishoid

6. nõuab tungivalt, et komisjon tagaks naistele ja tütarlastele üldise juurdepääsu sootundlikule tervishoiule;

7. nõuab tungivalt, et komisjon lahendaks ELi tasandil tõkked, mis takistavad naistel kogu nende mitmekesisuses pääseda juurde tervishoiule;

8. nõuab tungivalt, et komisjon tagaks naistele ja tütarlastele kogu nende mitmekesuses täieliku ja võrdse juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu teenustele, sealhulgas õiguse ohutule ja seaduslikule abordile;

Sooline võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu suurendamine töömaailmas

9. palub komisjonil jälgida ja ergutada piisavat miinimumpalka[33], tasustamise läbipaistvust[34] ja naiste juhtorganites osalemist[35] käsitlevate direktiivide kiiret ülevõtmist;

10. nõuab tungivalt, et komisjon koostaks suunised, mis võimaldaksid kogu ELi ulatuses määratleda ja võrrelda töö väärtust, ning kiiresti võtta kasutusele sooneutraalsed töö hindamise vahendid ja kriteeriumid, et paremini hinnata ja õiglasemalt tasustada naiste ülekaaluga sektorites tehtavat tööd;

Naiste õigused ja sooline võrdõiguslikkus hariduses, koolituses ja digitaalvaldkonnas

11. nõuab tungivalt, et komisjon tagaks sooliselt võrdõigusliku juurdepääsu kõigile haridustasemetele ja koostaks kvaliteetsed standardid õppematerjalidele, mis edendavad soolist võrdõiguslikkust ja aitavad kaotada soolisi stereotüüpe, edendades muu hulgas igakülgset seksuaalkasvatust ja nõusolekut;

12. palub komisjonil koostada ja vastu võtta nulltolerantsi poliitika igasuguse soolise vägivalla, kahjulike käitumisviiside ja narratiivide vastu digitaalkeskkonnas, mis kahjustavad naiste ja tütarlaste internetis ja mujal väljendamise vabadust, ning seada kõigis digitaalpoliitika valdkondades prioriteediks ennetus- ja kaitsemeetmed;

Töö- ja eraelu ühitamine

13. palub komisjonil arendada Euroopa hooldusstrateegia edasi üldiseks Euroopa hoolduskokkulepeks, millega kaasnevad siduvad seadusandlikud ja rahalised vahendid, et investeerida juurdepääsetavatesse, taskukohastesse ja kvaliteetsetesse lapsehoiu ja pikaajalise hoolduse teenustesse;

[33] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2041, mis käsitleb piisavat miinimumpalka Euroopa Liidus (ELT L 275, 25.10.2022, lk 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj).
[34] Direktiiv (EL) 2023/970.
[35] Direktiiv (EL) 2022/2381.

14. rõhutab vajadust püüelda ELis mudeli poole, milles tasustatud töö ja hoolduskohustus on võrdsed, ning vaadata sellega seoses üle ja kohandada Barcelona eesmärke, samuti arendada edasi ema- ja isapuhkuse meetmeid, et saavutada hoolduskohustuse täitmisel võrdsem sooline tasakaal;

Võrdne esindatus ja poliitikas osalemine

15. nõuab tungivalt, et komisjon kehtestaks seadusandlikult sookvoodid ja sooliselt koosseisult võrdsed nimekirjad kõigiks valimisteks ning tagaks institutsioonilise soolise võrdsuse kõigil otsustamistasanditel;

Feministlik välispoliitika

16. palub komisjonil edendada välis-, kaubandus- ja arengupoliitikat, mis seab prioriteediks soolise võrdõiguslikkuse, järgides õiguste, esindatuse ja ressursside põhimõtet;

Soolise võrdõiguslikkuse vastaste liikumiste vastu võitlemine

17. nõuab tungivalt, et komisjon töötaks välja kõikehõlmava töövahendi, mille abil jälgida demokraatia tagasilangust ja naiste õiguste tagasilangust – mis on omavahel seotud – ning nende vastu võidelda, samuti tagada, et sooline võrdõiguslikkus jääks kogu ELis prioriteediks;

Valdkondadevahelised meetmed soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks

18. kordab, et tuleb teha kõik jõupingutused selleks, et saavutada soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas edusamme, austades täielikult intersektsionaalsuse ja soolõime põhimõtteid;

19. palub komisjonil tagada ja edasi arendada soolõime kohaldamist oma struktuurides, meetodites ja töövahendites ning tagada, et kõigis komisjoni ettepanekutes, sealhulgas kõigis eelarvementlustes, kajastub sooline perspektiiv;

20. nõuab tungivalt, et komisjon kasutaks ja arendaks edasi intersektsionaalsust kui soolise võrdõiguslikkuse uue strateegia valdkonnaülest põhimõtet;

°

° °

21. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.

SELETUSKIRI

Sooline võrdõiguslikkus koos naiste õigustega on üks Euroopa Liidu **põhiväärtusi**; need on inimõiguste vääramatu ja lahutamatu osa. Need on õigusriigi üks aluseid ja eesmärke riikide, Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil, samuti meie demokraatia tervise ja vastupidavuse kõige täpsemad ja asjakohasemad näitajad.

Praeguses geopoliitilises olukorras ja üleilmsetes protsessides on tähtsam kui kunagi varem esitada **ambitsioonikas naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava** ning seetõttu esitatakse siinne raport hetkel, mis on Euroopa Liidu jaoks ülitähtis. Euroopa uus soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2025. aasta järgseks perioodiks peab toetama varasematel aastatel seatud standardeid ja liikuma edasi, püüdes igakülgselt saavutada **soolise võrdõiguslikkuse kõigil tasanditel ja kõigis valdkondades, kõigi inimeste jaoks ilma diskrimineerimiseta.** Peale selle tuleb uue strateegiaga võtta **otsustavad meetmed** varem vastuvõetud õigusaktide **rakendamiseks**.

Uus strateegia saabub ajal, mil soolise võrdõiguslikkuse ja demokraatia vastased liikumised on tõusuteel, ning seetõttu **peab** komisjoni esitatav tekst **kajastama selget institutsioonilist pühendumust soolise võrdõiguslikkuse raamistiku kaitsmisele ja edasiarendamisele ning seega meie demokraatia kaitsmisele, samuti võtma konkreetseid sellega seotud kohustusi.** Naiste ja tütarlaste võrdse ja tugeva osalemise ja kaasatuseta ei ole demokraatiat ning need, kes püüavad lammutada meie institutsioonilist raamistikku, on need, kes ründavad naiste õigusi. Need tegevuskavad on omavahel seotud ja nõuavad **Euroopa-põhist reageerimist**. Reageerida tuleb kõigis poliitikavaldkondades ja kõigil tasanditel ning kogu meie töös tuleb rakendada selget **soolõimet**.

Tänane maailm on sügavalt muutunud võrreldes ajaga, mil võeti vastu eelmine soolise võrdõiguslikkuse strateegia[1], ning tuleb asjakohaselt tegeleda uute valdkondadega: alates naiste ja tütarlaste vastasest vägivallast ja ahistamisest digitaalvaldkonnas ja tööelus ning lõpetades vajadusega rahu loova, feministliku välispoliitika järele ning vajadusega kaitsta seksuaal- ja reproduktiivtervist ja -õigusi kui põhilisi inimõigusi, sealhulgas juurdepääsu ohutule ja seaduslikule abordile. Peame oma poliitikasse lõimima ka **intersektsionaalse lähenemisviisi**, sest teame hästi, et teatavad rühmad, näiteks sisserännanud naised, LGBTIQ-inimesed, roma naised ja puudega naised ELis, seisavad silmitsi mitme läbipõimunud diskrimineerimise vormiga. Just meie peame nende kõigiga piisavalt ja kiiresti tegelema.

Hiljuti esitletud **naiste õiguste tegevuskava**[2] on samm õiges suunas – selles teadvustatakse paljusid meie tänaseid probleeme seoses naiste õigustega, kuid seda tuleb soolise võrdõiguslikkuse uue strateegia raames täiendada **konkreetsete, seadusandlike ja muude meetmetega**, et luua ühiskond, milles valitseb tõeline sooline võrdõiguslikkus.

Sooline vägivald on Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi määratluse järgi igasugune sool põhinev füüsiline, emotsionaalne, finantsiline ja reproduktiivne vägivald, ning ehkki selle ohvriks võib olla igaüks, on ohvriteks valdavalt naised[3]. Uusima soolise võrdõiguslikkuse indeksi keskne teema[4] oli sooline vägivald ning andmed näitavad, et 31 % naistest ELis on

[1] ELT C 364, 28.10.2020, lk 77–86.
[2] Komisjoni teatis „Naiste õiguste tegevuskava“ (COM(2025) 97 final).
[3] https://eige.europa.eu/gender-based-violence
[4] Soolise võrdõiguslikkuse indeks 2024: Tackling violence against women, tackling gender inequalities,

alates 15. eluaastast kogenud füüsilist ja/või seksuaalset vägivalda. See näitab, et ehkki ELis on tehtud edusamme nii seadusloomes kui ka muudes valdkondades[5], jääb **sooline vägivald** üheks põhiprobleemiks, mis takistab ühiskonnal olemast tõeliselt sooliselt võrdõiguslik; see on kogu liidus endiselt väga levinud, nõuab täiendavat tähelepanu Euroopa tasandil ja tuleb selgelt **määratleda ELi kuriteona**. Hiljutised andmed näitavad, et olemasolevate õigusaktide, näiteks **naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivi** rakendamine on pakiline küsimus, mida tuleb jälgida ja hoolikalt suunata. Ka varasema seadusandliku töö teatavad aspektid tuleb asetada uude raamistikku ja neid edasi arendada, näiteks nõusolekupõhised määratlused, **vägistamise lisamine ELi kuritegude hulka, samuti feminitsiidi tunnistamine tapmiskuriteo kõrval eraldiseisva kuriteona**, aga ka esile tuua soolise vägivalla teatavaid vähem tuntud liike, nt sünnitusabiga seotud vägivald ja abordiga seotud tervishoiu keelamine. Soovime näha edusamme ka kahjulikke tavasid käsitlevate soovituste arvessevõtmisel.

Euroopa Liidus on igaühel õigus kõrgeima taseme füüsilisele ja vaimsele tervisele ning kõigi liidu poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel tagatakse inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse[6]. Õigus juurde pääseda tervishoiule on sätestatud Euroopa sotsiaalõiguste samba 16. põhimõttes ning tegevuskavas ärgitame liikmesriike tegelema tervisealase ebavõrdsuse probleemiga. Soolise võrdõiguslikkuse indeks näitab, et tervise valdkonnas edeneb sooline võrdõiguslikkus aeglaselt; nende naiste ja meeste osatähtsus, kes peavad oma tervist väga heaks või heaks, väheneb kahes kolmandikus liikmesriikides ning paljusid sooliselt tundlikke terviseprobleeme ei uurita, rahastata ega seata piisavalt esikohale ning neil puuduvad piisavad ressursid[7].

Seksuaal- ja reproduktiivtervis ning seonduvad õigused on üks inimõiguste üle peetavate arutelude põhiküsimusi ning need õigused on lahutamatult seotud tervist puudutava põhiõiguse teostamisega, samuti soolise võrdõiguslikkuse saavutamise ja soolise vägivalla kaotamisega. Inimese kehaline autonoomia ning õigus otsustada oma keha ja elu üle on soolise võrdõiguslikkuse saavutamise absoluutne eeltingimus. Seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste rikkumine on inimõiguste rikkumine. Kõik liikmesriikide probleemid seoses seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õigustega on Euroopa ühised probleemid ja tegemist on nii inimõiguste kui ka terviseküsimusega, mis tuleb lahendada ühtse lähenemisviisi abil. Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) tunnistab vajadust üldise juurdepääsu järele seksuaal- ja reproduktiivtervisele, sest see on osa õigusest tervisele. Meie eesmärk on kujundada soolise võrdõiguslikkuse strateegia, millega tagatakse üldine juurdepääs igakülgsele, eakohasele ja tõenduspõhisele seksuaal- ja suhtealasele kasvatusele, mitmesugustele kvaliteetsetele, kättesaadavatele ja taskukohastele tänapäevastele rasestumisvastastele meetoditele ja vahenditele, pereplaneerimise alasele nõustamisele, viljatusravile ja teabele rasestumisvastaste vahendite kohta, samuti tasuta, ohutule ja seaduslikule abordiga seotud tervishoiule.

Olukord Euroopa **tööturul** nõuab kiireloomulist ja kõikehõlmavat lähenemisviisi, et kaotada seal esinev ebavõrdsus. Igal kolmandal naisel ELis ei ole tasustatavat tööd ja valdaval

---

avaldatud 2025. aastal.

[5] Näiteks naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivi vastuvõtmine ning ELi ühinemine Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooniga (Istanbuli konventsioon).

[6] ELT C 326, 26.10.2012, lk 391–407.

[7] EIGE (2025), Impact driver: marking milestones and opportunities for gender equality in the EU, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg (avaldamisel).

enamusel osalise tööajaga töökohtadest liidus töötavad naised. Naiste töö on traditsiooniliselt olnud alahinnatud ja siiani valitseb märkimisväärne sooline segregatsioon – naised on üleesindatud vähem tulusates sektorites. **Naiste mõjuvõimu suurendamine töömaailmas** on oluline samm sotsiaal-majanduslikus arengus ja tugeva konkurentsivõimelise majanduse eeltingimus. Seetõttu on hädavajalik kiiresti üle võtta **tasustamise läbipaistvuse direktiiv**, pannes rõhku võimaluste leidmisele laiendada selle kohaldamisala. Lisaks tuleb rakendada **piisava miinimumpalga** ja **naiste juhtorganites osalemise direktiiv**. Selles raportis tunnistatakse, et soolise palgalõhe peamine põhjus on süstemaatiliselt madalam töötasu naiste ülekaaluga sektorites (hooldus, tervishoid, haridus, jaekaubandus) võrreldes meeste ülekaaluga sektoritega, mis näitab ka, et need sektorid ei ole meeste jaoks atraktiivsed, ja see tugevdab kahjulikke norme ja stereotüüpe. On tungiv vajadus koostada suunised, mis võimaldaksid kogu ELi ulatuses määratleda ja võrrelda töö väärtust, ning kiiresti võtta kasutusele sooneutraalsed töö hindamise vahendid ja kriteeriumid, et paremini hinnata ja õiglasemalt tasustada naiste ülekaaluga sektorites tehtavat tööd. Tegeleda tuleb tööohutuse küsimusega nii töökohtades kui ka kaugtöös.

Haridus ja koolitus on olulised soolise võrdõiguslikkuse seisukohalt ja selleks, et igaüks suudaks kohaneda tööturu muutustega, ning kolmanda taseme haridus on kvaliteetsete töövõimaluste jaoks hädavajalik. Praegu valitseb Euroopa Liidus hariduse valdkonnas endiselt horisontaalne ja vertikaalne sooline segregatsioon ning see tuleb soolisele võrdõiguslikkusele kahjuks. Seepärast on hädavajalik tagada täielik ja takistusteta juurdepääs haridusele ja koolitusele ning toetada naiste osalemist STEM-hariduses, samuti kõigis muudes valdkondades ja elualadel. Hinnanguliselt on ELis 8 miljonit IKT spetsialisti, kuid ainult 17 % neist on naised. Maailmas on vaid 22 % tehisintellektispetsialistidest naised. Nende teemade ja nendega seotud töökohtade tähtsus kasvab ning me peame tagama, et naised ei jääks maha ja neil oleks digitaalvaldkonnas turvaline, sealhulgas siis, kui nad tegelevad algoritmide ja muude nüüdisaegsete töövahendite küsimusega. Olles teadlikud, et suurte veebiplatvormide eraomandistruktuur ja peamised turuosalised on loonud veebimaailma, mis kahjustab naiste õigusi ja soolist võrdõiguslikust, peame suutma selle probleemi lahendada ning kaitsma kõiki naisi ja tütarlapsi kogu ELis. Samuti tuleb mehi – paremate töötingimuste ja õiglase töötasu abil – ergutada töötama naiste ülekaaluga sektorites. Uus soolise võrdõiguslikkuse strateegia peab kujundama raamistiku, mis loob tüdrukutele ja poistele turvalise keskkonna, kus õppida, harida lapsevanemaid ja õpetajaid sooliste stereotüüpide alal ning luua positiivseid eeskujusid naistest ja naisõiguslastest meestest.

Laste ja teiste ülalpeetavate **hooldamise kohustus** on oluline tõke, mis takistab naisi osalemast tööturul. Tasustamata hooldamiskohustus takistab ligikaudu 7,7 miljonit naist ja vaid 450 000 meest ELis tööturul osalemast. Leibkonna tasandil piirab tasustamata hooldamistöö ebaühtlane jaotumine naiste ja meeste vahel naiste võrdväärset osalemist tööjõus ja nende karjääri. See olukord takistab saavutamast tõeliselt õiglast **töö- ja eraelu tasakaalu** ning strateegias peab neid küsimusi käsitlema. Meie eesmärk on liikuda ühiskonnas mudeli poole, milles tasustatud töö ja hoolduskohustus on võrdsed. Seepärast peame tähelepanelikult jälgima, hindama ja vajaduse korral edasi arendama **töö- ja eraelu tasakaalu direktiivi**, kuid esitada tuleb ka **Euroopa hoolduskokkulepe**, mis põhineb Euroopa hooldusstrateegial, koos siduvate õigusaktide ja rahastamisega ELi tasandil. Naistel on lasunud eri liiki hooldamiskohustused ja me peame võrdsustama tingimusi Euroopa tasandil.

Mitmekesised rühmad teevad paremaid, kaasavamaid ja kestlikumaid otsuseid. Ainult niisugused otsused, milles võetakse arvesse kõigi seisukohta, sillutavad teed tulevikule, mis

on parem kõigi jaoks, ning **naised otsuseid langetavatel ametikohtadel** on tähtsad eeskujud, kes aitavad kujundada võrdse tuleviku raamistikku. Peame täitma lüngad poliitilise ja majandusliku tasandi otsuste tegemisel, samuti tegelema institutsioonilise ebavõrdsusega, mis takistab naistel realiseerimast oma täit potentsiaali.

Kasvavate üleilmsete konfliktide ja ebakindluse ajal **peab ELi välis-, kaitse- ja julgeolekupoliitika olema feministlik** ning selle üks horisontaalseid põhimõtteid ja peaeesmärke peab olema naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse saavutamine. Peame suutma oma välispoliitikas kajastada rahuloome missiooni ning selle üks eeldusi on naisjuhtide ja naiste sidusrühmade võrdne osalemine. Konfliktipiirkondades naiste õiguste edendamise ja kaitsmise ning naisaktivistide, -õpetajate ja -juhtide toetamise tegevuskava peab olema üks prioriteete kõigis ELi konfliktidele reageerimise strateegiates, samuti kõigis kriisiohjevahendites ja -mehhanismides. Õiguste, esindatuse ja ressursside põhimõtet peab kohaldama ELi kogu välistegevuses.

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI

Vastavalt kodukorra I lisa artiklile 8 kinnitab raportöör, et ta sai raporti projekti koostamisel sisendmaterjali järgmistelt üksustelt või isikutelt:

Üksus ja/või isik
European Parliamentary Forum for Sexual & Reproductive Rights
The International Planned Parenthood Federation (IPPF) European Network
Center for Reproductive Rights
European Women's Lobby
Foundation for European Progressive Studies (FEPS)
European Institute for Gender Equality
B.a.B.e. Budi aktivna. Budi emancipiran.
Fertility Europe
Center for Women Victims of War (ROSA)
The Directorate-General for Justice and Consumers (DG JUST) of the European Commission
European Trade Union Confederation (ETUC)
European Public Service Union (EPSU)

Eespool esitatud loetelu koostamise eest vastutab ainuisikuliselt raportöör.

Kui loetelus on märgitud füüsiliste isikute nimi või ametikoht või mõlemad, kinnitab raportöör, et ta on esitanud asjaomastele füüsilistele isikutele Euroopa Parlamendi andmekaitseteate nr 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), milles on kindlaks määratud nende isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatavad tingimused ja sellise töötlemisega seotud õigused.